

ROSTRA ECONOMICA

IN DIT NUMMER :

Redactioneel	pag. 1
De Amsterdamse-dag van het 7e Congres van de A.I.E.S.E.C.	" 2
De Studie in de Sociale Economie en „Business Administration" in de Verenigde Staten van Amerika ..	" 2
Aspekte van die Studie van die Ekonomie in Suid-Afrika ..	" 5
De Economische Studie aan de Universiteit van Genève ..	" 7
Ekonomie in 16 tekeningen	" 10
Faculteit en Faculteiten	" 11
De oplossing van het keuzeprobleem in de Faculteit ..	" 12
Tragiek der Marktvormers	" 13
De theorie van de machtsvorming der bewindvoerders ..	" 14
Lijst van geslaagden	" 16

De bedrijfsstatistiek - Prof. de Wolff

Over dit boek uit de serie „De Moderne Onderneming“ schreef de „Economist“ o.m.: „Samenvattend moge ik dit boek van harte aanbevelen zowel voor het hoger onderwijs als voor diverse andere akten“.

Vraagt gratis prospectus

N. Samsom n.v. - Uitgever - Alphen a.d. Rijn

Ook verkrijgbaar via de boekhandel

Boeken over Economie Belastingwetenschap Accountancy

Verkrijgbaar bij:

**De Academische Boekwinkel
P. H. VERMEULEN**

**GRIMBURGWAL 13 t.o. 't Binnengasthuis
Amsterdam-C.   Telefoon 48312-41674**

Drukkerij Gebr. Bierau

2e Jac. v. Campenstraat 69
AMSTERDAM-Z.
Telefoon 90147

Alléén beter verzorgd drukwerk

ROSTRA ECONOMICA

MAANDBLAD VAN DE STUDIEVERENIGING DER ECONOMISCHE FACULTEIT
VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Redactie:

R. J. van Bemmelen
F. A. Maljers
Mej. A. H. Oudt
B. Sarphati
J. N. Spruit

Redactie-adres:
Spinozastraat 19 bv.
Amsterdam-C.
Administratie-adres:
Koninginneweg 152
Amsterdam-Z.

APRIL 1955
DERDE JAARGANG
NR. 11

REDACTIONEEL

Teneinde de belangstelling voor de wijze van studeren aan onze faculteit en de inrichting van ons studieprogramma te stimuleren, heeft de redactie het juist geacht enige hiermee samenhangende onderwerpen in ROSTRA aan de orde te stellen. Daartoe heeft zij enkele studenten, die een gedeelte van hun studie aan onze faculteit volbrachten, uitgenodigd iets over de studie aldaar te schrijven.

De onderlinge verschillen in studieopzet, die in de artikelen tot uiting komen, zijn zeer zeker opmerkelijk. Uw gedachten betreffende vraagstukken als het „tutor“-systeem (Worden wij niet met teveel schade en schande wijs?), de mate van specialisatie (U.S.A.), de tegenstelling tussen wetenschap- en praktijkopleiding, etc. etc. zullen wij - mits verantwoord gesteld - gaarne opnemen.

Verder vindt U in dit nummer een oriënterende bespreking van Burnham's „Managerial Revolution“ (een boek om te hebben en niet duur!). De a.s. dies van de S.E.F. zal n.l. aan dit onderwerp gewijd zijn. Prof. Kuin zal hierover een inleiding houden en tijdens de hieropvolgende discussie zal een forum haar inzichten kenbaar maken.

Red.

COPY voor het volgende nummer
vóór 15 Mei aan het redactie-
adres toezenden s.v.p.

DIES VAN DE S.E.F.

Woensdag 25 Mei a.s. Zie voor
nadere aankondigingen P.C. en
het mededelingensbord.

EERSTEJAARS-TOETS

Professor Mey maakt bekend
dat voor de eerstejaars-toets
ten aanzien van het vak BE-
DRIJFSHUISSHOUDKUNDE het vo-
gende wordt geëist:

1. kennis van de hoofdzaken
uit de colleges:
Inleiding tot de Bedrijfshuis-
houdkunde (Prof. van der
Schroeff) en Leer van de
kostprijs (Prof. Mey); het
kerncollege van Donderdag
en het college van Vrijdag.
2. kennis van Van der Schroeff,
Leer van de Kostprijs:
Hoofdstuk I (geheel), Hoof-
dstuk II (paragrafen 6, 7, 8
en 9), Hoofdstuk V (paragra-
fen 17, 18 en 19), Hoofdstuk
VII (paragrafen 31, 32, 33 en
35).

Voor de SOCIALE ECONOMIE
wordt door de desbetreffende
Professoren kennis geëist van:

- a. De stof van de 2 uren van
Prof. Goedhart.
- b. Deel I van Korteweg en
Keesing.
- c. De collegestof van Prof.
Hennipman.

De Amsterdamse-dag van het 7e Congres van de A.I.E.S.E.C.

W. SIEGER Jr.

Dit jaar is aan Nederland de eer te beurt gevallen het A.I.E.S.E.C.-Congres te organiseren. Van 10 tot 18 Maart werd dit, voornamelijk te Rotterdam, gehouden. De 14e Maart echter, kreeg Amsterdam de gelegenheid de naam van haar Economische Faculteit hoog te houden.

De dag ving aan met een bezoek aan de Centrale Aalsmeersche Veiling. Uitgedost met fraaie corsages, bezichtigde het gezelschap het veilinggebouw en nam plaats op een van de tribunes om daar een demonstratie te geven van het meest oneconomisch kopen.

Van Aalsmeer ging het naar Schiphol. Na een boeiende en amusante uiteenzetting van de Heer Dellaert en een bezichtiging van de Constellation-hangar, werd onder belangstelling van een groot aantal polderhazen een rondrit over de startbanen gemaakt. Tijdens de zeer verzorgde lunch, welke door de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam werd aangeboden, kon men onze altijd boeiende luchthaven nog eens rustig aanschouwen van uit het „Aviorama“.

's Middags werd een rondrit door Amsterdam gemaakt, met in aansluiting

daarop een rondvaart door de grachten en de haven, welke verzorgd werd door de Vereniging De Amsterdamsche Haven. 's Morgens was het ijs op de grachten speciaal voor de A.I.E.S.E.C. gebroken.

Tegen het vallen van de avond wachtte het gezelschap een luisterrijke ontvangst door de Gemeente Amsterdam in het Stedelijk Museum. Na een toespraak van Wethouder de Roos, schreed het gezelschap onder de klanken van een klein orkest de grote trap op, waar het zich rond de balustrade tegoed deed aan een waar „tafeltje-dekje“. In een zeer goede stemming werd de avond voortgezet in de gastvrije kelders van de Amstel Brouwerij, waar tot middernacht werd gedanst. Tenslotte werd deze, helaas korte, maar krachtige kennismaking met Amsterdam in het Casino beëindigd.

Zeker past het hier om Jean Morreau voor de organisatie van dit evenement een pluim op de hoed te steken. Deze dag heeft het verlangen gerechtvaardigd, dat het volgende A.I.E.S.E.C.-Congres in Nederland te Amsterdam gehouden zal worden.

De Studie in de Sociale Economie en „Business Administration“ in de Verenigde Staten van Amerika

J. G. EELKMAN ROODA

Het zal wel een natuurlijk proces zijn, dat zich langzamerhand in mij voltrok en dat waarschijnlijk wel iedere student doorlopen moet aan een buitenlandse Universiteit. Gedurende de eerste tijd van het verblijf aan een niet-Nederlandse Universiteit is men zich pijnlijk bewust van alles, dat afwijkt van het bekende en vertrouwde patroon. Enige tijd later is men volkomen gewend aan de nieuwe gang van zaken, ja, er zelfs mee verzoend, terwijl het dan niet lang meer duurt of men gaat de eigen Alma Mater kritisch toetsen aan de buitenlandse instelling voor hoger onderwijs.

Sinds September j.l. evolueerden mijn gedachten als boven omschreven aan

de Universiteit van Kansas in het Mid-den-Westen van de U.S.A. en met genoegen voldoe ik nu aan het verzoek van de redactie van Rostra Economica om een vergelijking te trekken tussen de studie in de Economische wetenschap te Amsterdam en die van een Amerikaanse Universiteit. Waar de lezer verondersteld wordt min of meer met de inrichting der studie in Amsterdam vertrouwd te zijn, zal ik me grotendeels beperken tot een beschrijving van het Amerikaanse systeem.

De eerste indruk die de Nederlandse student hier opdoet, kan zeker niet onverdeeld gunstig genoemd worden. Zo voelde ik me, gewend aan de vrijheid, die de student in Amsterdam

wordt gelaten, gedurende het begin van mijn verblijf in Kansas als teruggezet naar het lang geleden verlaten gymnasium. College lopen bleek verplicht en huiswerk scheen bedoeld om veel van de resterende tijd te vullen. Proefwerken en onverwachte repetities vielen ook slechts moeilijk te incasseren, terwijl een genoeglijk dromen, hoe onweerstaanbaar ook, gedurende de colleges, die reeds om acht uur aanvangen, volledig uit den boze bleek te zijn, gezien hun responsie-karakter.

In roerende harmonie met de Universiteit verplichten de „fraternities“ hun eerstejaars daarenboven tot vastgestelde studie-uren. Wee hem, die zich door nalatigheid in dit opzicht, de toorn zijner „fraternity brothers“ op de hals haalt. Waar de studieprestaties der leden een zeer voorname factor vormt in de bepaling van de standing van een „fraternity“, wordt de studie der eerstejaars nauwlettend door de oudere leden gevolgd. Gedurende de verplichte studie-uren in mijn „fraternity“ van negen tot elf 's morgens, van een tot vier 's middags en 's avonds van half acht tot tien uur dient de eerstejaars in de bibliotheek of aan zijn eigen bureau te werken. Daarenboven wordt gedurende vele uren per dag een rigoreuze stilte in de bovenverdiepingen van het fraternity-huis vereist, wat door boetes gesanctioneerd wordt. Ook voor de inauguratie is een bepaald gemiddeld iudicium een onverbidde voorwaarde.

Geen wonder dus dat ik in gedachten de vrijheid van de studie in Amsterdam hoog prees en die oneindig schatte boven de voordelen van het Amerikaanse systeem.

Dat deze voordelen er zijn is onmiskenbaar, speciaal indien gezien in het licht van het Amerikaanse opvoedingssysteem. Ook ikzelf ben deze voordelen langzamerhand zwaarder gaan wegen.

De kennis die de middelbare scholier hier vergaart is slechts miniem te noemen in vergelijking met datgene, wat de eindexamen-candidaat verondersteld wordt verwerkt te hebben. Het bovenomschreven systeem, nu, opent de mogelijkheid de jonge student in betrekkelijk korte tijd veel elementaire kennis bij te brengen, hetgeen ook de facto geschiedt. Hij, die de eerste twee semesters gemiddeld onvoldoende staat, wordt slechts voor komende semesters voorwaardelijk toegelaten en een consileum abeundi

hangt dan als Damocles' zwaard boven zijn hoofd.

Een andere mogelijkheid tot efficiënte en snelle vorming der studenten ligt in de geringe grootte der klassen. Zelden overschrijdt het aantal studenten in een college de vijftig, veelal echter is het gehoor kleiner. Zo volg ik geen enkel college met meer dan tien andere studenten tezamen, hetgeen uiteraard een veel groter persoonlijk contact met de docent mogelijk maakt dan in Amsterdam ooit te genieten viel. Natuurlijk vraagt dit een relatief groter docentencorps. Enigszins wordt dit ondervangen door het feit dat hetzelfde college meerdere malen door de docent gegeven wordt, terwijl ook oudere studenten, bij voorkeur zij, die aan een promotie werken, in de eenvoudiger vakken college geven met slechts gering bezwaar van de schatkist. De verplichting tot het lopen der colleges garandeert ook de onervaren leerkracht een goede opkomst.

Is de vrijheid van de Amerikaanse student dus aanmerkelijk beknot in de bovenomschreven zij, in de keuze van de vakken is hij vrijer dan zijn Nederlandse collega. Veelal zijn slechts de diverse terreinen aangegeven, waarbinnen de keuze gemaakt moet worden. En deze vrijheid groeit naarmate de studie voortschrijdt.

De aankomende student, die zich in de Economie of Business Administration wil verdiepen, begint in Kansas zijn academische loopbaan in het „College of Liberal Arts and Sciences“. Gedurende twee jaar blijft hij hier ingeschreven, gedurende de welke het karakter van de studie nog betrekkelijk ongespecificeerd is. Voor een ieder, ongeacht de studierichting, vormen Wiskunde, Natuurwetenschappen, Engels en Westerse beschaving, alsmede een vreemde taal, verplichte vakken.

Deze jaren zijn voornamelijk bedoeld ter voltooiing van de algemene opvoeding en om een fundament te leggen voor later gespecificeerde studie in een der Scholen (faculteiten) der Universiteit. Enige afbakening van het studieterrein is echter wel reeds mogelijk, zonder evenwel het omzwaaien gedurende deze tijd noemenswaard te bemoeilijken.

Het derde en vierde jaar ter Universiteit, doorgebracht in het kader der gekozen faculteit, kenmerken zich door de mogelijkheid van meerdere specialisatie. De graad van bachelor sluit dan het eerste deel der studie af. De

student heeft dan de „graduate“ status en voor velen eindigt hiermede de universitaire loopbaan.

De graduate die dan zijn studie voortzet is geheel vrij in de keuze der vakken. Ook voor colleges in andere faculteiten wordt hij gecrediteerd, zolang de verwantschap met de studierichting de keuze rechtvaardigt. Na anderhalf jaar graduate studie wordt dan veelal een greep naar de masters-titel godaan; eventuele promotie volgt weer ongeveer drie semesters nadien.

Met opzet heb ik het woord „Business Administration“ niet vertaald met Bedrijfseconomie. In vele Universiteiten in de U.S.A. wordt de band tussen Economie en Bedrijfsadministratie nauwelijks sterker gevoeld, dan die tussen de laatst genoemde en bijvoorbeeld Psychologie of Sociologie. Bovendien wordt „Business Administration“ hier voornamelijk gedoceerd als een „art“, in tegenstelling tot Amsterdam waar het wetenschappelijke karakter der Bedrijfseconomie gaarne geaccentueerd wordt.

De studie in de Business Administration is geheel op de practijk gericht, begrijpelijk waar het doel der Business School is practisch georiënteerde mensen af te leveren. Vele colleges worden dan ook gegeven in vakken als „Selling and Salesmanagement“, „Accounting“, „Investments“, „Business Administrative Practices“, „Retailing“, enz.

De School of Business biedt zelf ook weer de mogelijkheid tot specialisatie. „General Business“, „Accounting“, „Finance“, „Marketing“ en „Personnel“ zijn hier de vijf hoofdrichtingen. In combinatie met de natuurwetenschappelijke faculteit wordt de gelegenheid geschapen „Industrial Management“ als specialisatie te kiezen.

De zogenaamde „case-method of instruction“ dient hier vermeld te worden. Uitvoerig beschreven problemen, die bij bepaalde, met name genoemde maatschappijen gerezen zijn, worden in de colleges behandeld en in den brede besproken. Mag dit bij de ongetrainde student eerst een zekere verwarring stichten, al spoedig ontwikkelt zich een zeker gevoel voor de benadering van een gesteld probleem en wordt de discussie vruchtdragend. Deze redelijk nieuwe onderwijsmethode, welke uiteraard kleine klassen veronderstelt, vindt zijn oorsprong in Harvard en werd reeds door verschillende andere Universiteiten geadopteerd.

Ook in ander opzicht schuwt men niet nieuwe wegen te volgen. De studenten in het college „Marketing“ voeren onder supervisie van de docent een marktonderzoek uit, compleet met enquête, interviews en rapport. In het college „Salesmanagement and Selling“ dienen alle studenten op hun beurt artikelen in de collegezaal te verkopen aan hun medestudenten. Het verkoopgesprek wordt op de tape-recorder vastgelegd en later uitvoerig geanalyseerd en besproken. In weer een ander college dient men zelf een practisch probleem te stellen, waarover vervolgens in de klas gediscussieerd wordt. In vele colleges wordt dankbaar gebruik gemaakt van de mogelijkheden, die film en tape-recorder bieden.

Zo wordt in de School of Business de student op alle mogelijke wijzen voorbereid op een positie in het bedrijfsleven.

Is de toekomstige zakenman verplicht enige colleges in Sociale Economie te volgen, alsook in Recht en Statistiek, de econoom in spé is ontslagen van iedere verplichting tot het volgen van Business-Administration colleges. In tegenstelling tot een nauwe binding daaraan, is hij vrij in de keuze der gelieerde vakken. Politieke wetenschappen, Geschiedenis, Openbare administratie e.d. staan voor hem open en worden algemeen door de economische studenten gevolgd, als zijnde in overeenstemming met de eisen die de maatschappij de econoom stelt.

De economische vakken, welke hier gedoceerd worden, zijn in principe gelijk aan die te Amsterdam, met dien verstande, dat een veel groter aantal cursussen gegeven wordt. „Labor Economics“, „Law Economics“, „Business Cycles“, „Modern Economic Theory“, alsmede talrijke colleges in meer of minder „Advanced Principles“ worden alle in afzonderlijke colleges gegeven. Daarenboven worden „Mathematical Economics“, „Econometrics“ en „Dynamics“ gedoceerd.

Als huiswerk worden veelal tijdschriftartikelen ter bestudering gegeven, terwijl voor het proefwerk, dat het semester afsluit, de kennis van één of meer boeken plus al het op college behandelde vereist wordt. De vereiste boeken zijn gedeeltelijk moderne tekstboeken, maar de studie der standaardwerken wordt niet verwaarloosd. Marshall's „Principles“, de „Wealth of Nations“ en andere boeken worden minitius bestudeerd voor de respectievelijke „tests“.

Howel de verskillende Universiteite onderlinge verskillen in die inrichting van de studie tonen, kan de bovengegeven omschrijving in grote lijnen wel op de meeste van toepassing geacht worden. Formele verskillen zijn uiteraard legio: in sommige Universiteite word die studie niet in het „College of Liberal Arts and Sciences“ aan gevangen, maar direct in de betreffende faculteit.

Weer elders is het universiteitsjaar verdeeld in kwartalen, in plaats van in twee semesters. Maar in grote trekken is de studie in Economie en Business Administration aan de Universiteite in de U.S.A. als boven omschreven, terwijl Chicago, waar de inrichting der studie meer Europees georiënteerd is, de uitzondering op de regel vormt.

University of Kansas
Lawrence U.S.A.

Aspekte van die Studie van die Ekonomie in Suid-Afrika

D. J. J. BOTHA

1. Dit was 'n goeie gedagte van die redakteur om ook Suid-Afrika in te sluit in hierdie uitgawe van *Rostra Economica*, waarin aandag gewy word aan die studietoestande in ander lande. Dit is veral van belang omdat Suid-Afrika (behalwe Indonesië) miskien die enigste land buite Europa is waar Nederlandse werke bestudeer word.

2. Daar bestaan tans 9 Universiteite in Suid-Afrika, t.w. 4 Afrikaanse, 4 Engelse en 1 tweetalige Universiteit, terwyl 1 Bantoe (neger) Universiteit by 'n Engelse Universiteit ingeskakel is. Aan hierdie Universiteite studeer daar in totaal ongeveer 20.000 studente. Dit is veel, gesien die feit dat Nederland met 'n bevolking ongeveer vier keer so groot as die blanke bevolking van Suid-Afrika nie veel meer studente het op slegs 6 Universiteite en 4 Hoogeschole. (Hoogeschole is in Suid-Afrika onbekend).

Die aantal Universiteite is deels te verklaar uit die groot oppervlakte van die land (ongeveer 33 keer Nederland), die relatief groot konsentrasie van bevolking op 'n aantal sentrale maar verwyderde punte (Johannesburg-Kaapstad is ongeveer Amsterdam-Rome en Pretoria-Bloemfontein, Amsterdam-Parys). Die bestaan van twee of fisiële tale het hierop natuurlik ook 'n invloed. Die groot aantal studente is gedeeltelik te verklaar uit die feit dat meeste studente slegs 'n driejarige kursus volg en hulself daarna as „afgestudeer“ beskou; moontlik kan dit ook verklaar word uit die peil van die algemene welvaart — 'n aanduiding hiervan is die besit van autos deur vele studente. Derdens, die groot aantal studente is ook toe te skryf aan die feit dat waar sommige kursusse in Nederland nie aan 'n Universiteit do-

seer word nie, dit in Suid-Afrika wel die geval is, bv. liggaamlike opvoeding, maatskaplike werk, musiek, huis-houdkunde, onderwys, ens.

3. „Candidaats“ en „doctoraal“ is in Suid-Afrika onbekend. Na 'n driejarige kursus behaal 'n student 'n Baccalaureus-graad, en na 'n verdere tweejarige studie plus 'n verhandeling (scriptie) 'n Magister-graad. Ook die tentamenstelsel is in Suid-Afrika onbekend. Aan meeste Universiteite moet aan die einde van elke jaar 'n skriftelike en/of mondelinge eksamen gedoen word in al die vakke. Gewoonlik moet die eksamen dan binne 'n sekere tydperk afgelê word (Pretoria: drie weke).

4. Wat betref die studie aan die ekonomiese fakulteite van die Suid-Afrikaanse Universiteite, bestaan daar verskille wat betref gehalte en inhoud van kursusse. Daarom is dit wenslik om eerstens die vereistes van één Universiteit te bespreek, en daarna die vernaamste verskille met ander aan te toon.

Vir 'n driejarige (baccalaureus) kursus aan die Universiteit van Pretoria moet daar eksamen afgelê word in ongeveer 17 vakke, waarvan die sg. hoofvakke is: ekonomie, bedryfseconomie, geld- en bankwese, handelsreg en (opsioneel) boekhou. 'n Hoofvak is 'n vak waarin oor drie jaar collége gevolg word, met 'n skriftelike of mondelinge eksamen aan die einde van elke jaar. Aan eerste-, tweede en derde jaar studente word apart collége gegee, wat noodwendig 'n groter personeel verg en/of meer colléges per week per dosent as aan meeste Europese Universiteite. Of dit die kwaliteit per collége altyd ten goede kom, kan 'n student egter moeilik beoordeel.

Benewens hierdie hoofvakke moet ook enkele byvakke geneem word, bv. ekonomiese en/of wiskundige statistiek, ekonomiese aardrykskunde, ens. Die kursus in wiskundige statistiek loop oor twee jaar en vereis 'n wiskundige kennis van ongeveer die inhoud van R. G. D. Allen se „Mathematical Analysis for Economists“, plus grepe uit ander gedeeltes van die wiskunde, bv. kansrekening, terwyl die statistiek, benewens die meer elementêre stof, ook gebiede dek soos steekproefteorie en gevorderde korrelasierekening.

Daar is hierbo melding gemaak van die toeganklikheid van die Nederlandse werke vir die Afrikaanssprekende student. Hierdie geld bij uitstek vir die ekonomiese fakulteit in Pretoria, wat die beste aansluit by Nederlandse Universiteite. Hoewel die literatuurlyste wissel van jaar tot jaar, word bv. werke van skrywers soos Proff. Haccoû, J. L. Meij, (tans veral J. A. Baart), Polak (B-E. Studiën en „Grondslagen“), Verrijn Stuart, Van der Valk, ens. voorgeskrewe. Die bedryfseconomie in Pretoria (Prof. Goudriaan) staan (natuurlik) op 'n hoë peil; so ook Wiskundige statistiek (Prof. de Loor). Wat die sosiale ekonomie betref, wil dit voorkom asof Pretoria meer aan die Engels-Amerikaanse literatuur doen as sommige Universiteite hier te lande.

5. Dit wat betref die Universiteit van Pretoria. Van die ander Afrikaanse Universiteite (Stellenbosch, Potchefstroom en Bloemfontein) is Stellenbosch die bekendste. Die opleiding aldaar is min of meer te vergelyk met die in Pretoria, behalwe dat in Stellenbosch ook 'n gekombineerde kursus ekonomie-regte gedoseer word, wat belangrik byval vind in die praktyk. Verder bestaan daar aan die Universiteit van Stellenbosch 'n Buro vir Ekonomiese Navorsing, opgerig deur Prof. Dr. C. G. W. Schumann, waar belangrike navorsingsprojekte m.b.t. die Suid-Afrikaanse volkshuishouding onderneem worden, waar gevorderde studente die geleentheid kry om kennis te maak met praktiese ondersoekingswerk.

6. Hiermee is nog niks gesê van die Engelse Universiteite nie (Johannesburg, Kaapstad, Durban en Graham-

stad). Oor die algemeen kan van die Engelse Universiteite gesê word dat bedryfseconomie daar nie as vak doseer word nie. Wel kom dit voor dat sekere vakke wat onder die bedryfseconomie sorteer, bv. vervoerseconomie en organisasie en tegniek van die handel, by die studie ingesluit is.

Die groot voorsprong van die Engelse bo die Afrikaanse Universiteite is dat e.g. as voertaal 'n wêreldmedium het en dat leerstoel te toeganklik is vir persone van oor die hele wêreld. So bv. doseer die vroeëre Oostenrykse ekonoom Prof. L. M. Lachmann in Johannesburg. Oor die algemeen staan die sosiale ekonomie aan die Engelse Universiteite op 'n hoë peil. Van die bekendste Engels sprekende Suid-Afrikaanse ekonome is Prof. W. H. Hutt („The Theory of Idle Resources“, „Economists and the Public“, ens.) en die ekonomies-historikus, Prof. H. M. Robertson (beide Kaapstad).

7. Dit wil voorkom asof die gemiddelde Nederlandse student sy studie ernstiger opneem, daar meer in belangstel, en meer geneig is tot diskussie as die Suid-Afrikaanse student. Hierdie is veral te verklaar uit die kleiner konkurrensie a.g.v. die klein bevolking en snelle industriële ontwikkeling in Suid-Afrika. Aan die anderkant, egter, wil dit ook voorkom asof die bedryfsluwe en regeringsdiens 'n goed opgeleide ekonoom minder waardeur as hier te lande, waardeur 'n belangrike stimulans by die studie van die ekonomie dus grootliks atgerem word.

Ben je al eens bij

SCHRÖDER & DUPONT

geweest?

Het is die prettig modern
ingerichte boekhandel op de

KEIZERSGRACHT 516

Vlak bij de Leidsestraat

TOT VANMIDDAG!

De Economische Studie aan de Universiteit van Genève

Aan het redactioneel verzoek iets te schrijven over de economische studie in Zwitserland kan ik helaas niet voldoen, de economische opleidingen in bijvoorbeeld Genève, Lausanne en Fribourg verschillen evenveel van elkaar als die in Amsterdam, Rotterdam en Groningen. De opleiding in Genève echter is mij thans voldoende bekend om daar het één en ander over te vertellen.

Ieder aankomend economisch student krijgt de eerste 5 weken gratis college. Dit is niet zozeer een bijzondere vriendelijkheid van de Geneefse Universiteit als wel een dwingende noodzakelijkheid. Een specialisatie begint hier n.l. reeds in het eerste jaar en na die eerste 5 weken (die men dan besteedt met het volgen van alle speciale colleges voor de verschillende richtingen) moet men dan zijn keuze doen. Dat deze korte tijd volkomen onvoldoende is om definitief richting te kiezen is iedereen wel duidelijk, men vangt dit bezwaar zoveel mogelijk op door een eventuele „omzwaai“ (zelfs na het eerste examen) niet al te gecompliceerd te maken. Na deze weken betaald men zijn college-geld, niet een vast bedrag per semester voor alle richtingen (of faculteiten), maar naar het aantal uren dat men per week college loopt. Eén van de volgende richtingen kan gekozen worden: sciences sociales, sociologie, sciences géographiques, sciences économiques, sciences économiques mathématiques, sciences économiques et actuarielles, sciences politiques, sciences commerciales.

Wat deze gespecialiseerde richtingen zijn is verder wel duidelijk, alleen over de „sciences politiques“ nog een enkel woord. Met Amerikaans kapitaal is in Genève gesticht het z.g. „Institut Universitaire de Hautes Etudes Internationales“. Hoewel het onder de Universiteit ressorteert is dit Instituut vrijwel een apart geheel. Het kiest en benoemt zijn eigen Professoren (Röpke o.a.), heeft zijn eigen academische staf en verschilt in enkele onderdelen, bijvoorbeeld examens en officiële twee-taligheid (Frans en Engels), wezenlijk met de Economische Faculteit. De economische richting die de meeste overeenkomst vertoont met de opleiding in Amsterdam is de „sciences économiques“. Op de er-

kenning van eventuele Nederlandse examens kom ik later terug.

Wat de duur van de studie betreft het volgende. Een collegejaar bestaat uit twee semesters, het Winter-semester, van half October tot begin Maart, en het Zomer-semester, van half April tot half Juli. Men rekent niet met jaren, maar uitsluitend met semesters. De Economische Faculteit (en zo ook de Juridische) kent 4 examens: 1e Serie (na 2 semesters college), 2e Serie (na 4 semesters), Licence (na 6 semesters) en Doctorat (na 8 semesters). Dit laatste examen is niet het aequivalent van het Nederlands doctoraal, het is een „promotie examen“, dat wil zeggen dat de doctorsgraad aan het examen verbonden is. De vereisten zijn: Het schrijven en verdedigen van een proefschrift en het examen doen in 3 door de candidaat in overleg met de verschillende professoren te kiezen) onderwerpen.

Het „licence“ is hier wat in Nederland het doctoraal is, de afgeronde Universitaire studie, een „doctorat“ komt even zelden voor als in Amsterdam een promotie. Het komt zelfs voor dat een student die het licence economie heeft gehaald eerder voor een ander licence gaat studeren (bijv. aan de Juridische Faculteit) dan dat hij het doctorat in zijn richting doet.

Men moet overigens niet denken dat het licence inderdaad in 6 semesters (3 jaar) te halen is. Evenals men in Amsterdam slechts 2 jaar college geeft voor het candidaats en nog eens 2 jaar voor het doctoraal, zo geeft men hier voor het licence 3 jaar college, de regelmatig doorwerkende student heeft hier echter ongeveer 4 à 4½ jaar voor nodig, een eventuele promotie (doctorat) vraagt dan daarna nog plm. 1½ jaar.

De studie is dus inderdaad wel aanmerkelijk korter dan in Amsterdam. Hoewel het juiste cijfer mij niet bekend is, de gemiddelde Amsterdamse econoom doet toch al gauw 7 jaar over zijn doctoraal (over een promotie nog niet te spreken), terwijl men in Genève zeker in 6 jaar gepromoveerd kan zijn, of in 4½ jaar „licencié“. Waar ligt dat nu aan? Enige van de — naar mijn mening — voornaamste redenen zal ik noemen.

1. In één jaar tijds (het eerste jaar) worstelt men zich hier door vrijwel

de hele berg theoretische economie heen. Dit is verreweg het moeilijkste jaar. In de volgende jaren behandelt men theoretische gevallen die zich voordoen bij de bestudering van (meestal actuele) praktische vraagstukken, men gaat dan ook iets dieper in op de theorie die eerder al behandeld werd. Bijvoorbeeld: Geld, Crediet en Bankwezen wordt in het eerste jaar gedoceerd, terwijl men in het 2e en 3e jaar aandacht besteedt aan het Clearing-systeem, E.B.U., deviezen controle, enz. Het geheel is echter aanmerkelijk minder dan in Amsterdam, ik bedoel minder in theoretische quantiteit. Een Amsterdams econoom is ongetwijfeld theoretisch veel beter geschoold, hij is veel dieper op de theorie ingegaan, hier geeft men een praktischere opleiding. Men oordeelt in Genève: „Het gaat om de hoofdzaken. Bij een eventuele promotie moet men de finesses pas bestuderen“.

2. Een Amsterdams econoom is ook all-rounder, een vak als kostprijs bijvoorbeeld kent men hier niet.
3. Een verplichte literatuurlijst bestaat niet. Wat men uit verschillende werken weten moet wordt op college behandeld. Als men de collegestof kent is men zonder meer rijp voor het hoogste cijfer. (Op de *judicia* kom ik later terug). Daarbij komt het extra voordeel, dat, speciaal bij de economische faculteit, vrijwel alle colleges in stencils, gecorrigeerd door en onder toezicht van de betreffende Hoogleraar, worden uitgegeven. Dit is een gevolg van het feit dat 55% van de studenten buitenlanders zijne waarvan het grootste deel in het begin aanzienlijke moeilijkheden heeft om de colleges te volgen, laat staan aantekeningen te maken. Wanneer de studie nu enkel zou bestaan uit het leren van deze collegestencils, dan zou men waarschijnlijk wel in 3 jaar licencié kunnen zijn. Er is echter één grote hindernis te nemen. Voor elk vak waarin men examen gaat doen moet men twee z.g. „conférences“ houden (dat wil dus zeggen één conférence per semester per vak). Dit houdt in dat men van de professor een onderwerp opkrijgt (of dat men uit een aantal onderwerpen kan kiezen) waarover men

dan, op wekelijkse speciale conférence-uren, een lezing moet houden van een half uur en in het volgende kwartier antwoorden moet op de verschillende vragen door de professor of andere studenten gesteld. De examens bestaan meestal uit 5 of 6 vakken, 10 tot 12 conférences houden per jaar is waarlijk niet eenvoudig en zonder het vereiste aantal conférence certificaten wordt men niet tot de examens toegelaten.

4. Het tentamen systeem kent men niet. Drie maal per jaar (Maart, Juli en October) kan men examen doen, weliswaar in een aantal vakken tegelijk, maar over **nooit meer** dan twee semester college-stof, een belangrijke verlichting, speciaal voor de omvangrijke vakken. Een afwijzing van x maanden komt niet voor. Men slaagt of men zakt, en in dit laatste geval schrijft men zich weer voor het volgende examen in.

Het (mondelijke) examen is op een geheel andere manier georganiseerd dan aan de Nederlandse Universiteiten. De honorering voor examen prestaties gaat van 1 tot 6, cijfers als 3,75 of 4,25 komen geregeld voor, terwijl een 6 bepaald geen uitzondering is. Is het gemiddelde cijfer voor alle vakken een vier, dan is men geslaagd, een 2 is dus maar een 6 op te halen. Voor het mondeling examen zit men met alle kandidaten gewoon in een collegezaal (de examens zijn alle openbaar, er zitten steeds veel belangstellenden), de professor zit op zijn normale plaats achter het kathedraal. Voor hem liggen een aantal papiertjes met de rugzijde naar boven. De candidaat die aan de beurt is trekt een papiertje waarop geschreven staat dat deel van de stof waar zijn examen over zal gaan. Hij krijgt een kwartier de tijd om wat aantekeningen te maken (in dezelfde collegezaal), gaat vervolgens op de voorste bank zitten en vertelt het volgende kwartier wat hij weet. Als hij de stof behoorlijk kent en een goede lijn in zijn betoog volgt, kan het voorkomen dat de professor het hele kwartier geen woord zegt, loopt hij vast, dan helpt de professor hem in 't goede spoor, of vraagt wat aanvullingen op een onvolledigheid.

Dit systeem heeft als groot voordeel dat zenuwachtigheid, voor-

komende uit een plechtige examensituatie, niet voorkomt. Verder is het niet de Hoogleraar die tijdens het examen onderzoekt wat de candidaat van de stof afweet, maar andersom, het is de student die de professor vertelt wat hij weet.

Een nadeel aan dit systeem verbonden is dat men er eerder toe komt iets over te slaan in de hoop niet toevallig net dat onderwerp op het examen te trekken. Het „gok-element“ is vergroot, hoewel dit naar mijn eigen overtuiging in de praktijk erg meevalt.

5. Het studentenleven is aanmerkelijk minder actief dan in Nederland. Van studentenverenigingen, hoewel ze wel bestaan, is vrijwel niets te merken.

Tot slot nog een enkele opmerking over de erkenning van in Nederland behaalde examens. Het kandidaats-examen geeft vrijstelling voor de eerste twee examens in de richting „sciences économiques“. Voor het licence examen krijgt men dan bovendien nog vrijstelling voor het vak Histoire écono-

mique, maar Sociologie (onder normale omstandigheden na het eerste jaar reeds afgelegd) moet ingehaald worden.

Het licence bestaat dan uit: Economie politique spéciale (speciale onderwerpen uit de sociale economie, zoals E.B.U., deviezencontrole systeem, ontwikkeling van onderontwikkelde gebieden, enz.), Economie sociale (niet wat men in Holland verstaat onder sociale economie, maar de geschiedenis en de ontwikkeling van de vakverenigingen, het syndicalisme, de gevolgen van sociale wetten, enz.), Statistique spéciale (uitgebreide correlatie, betrekkelijk wiskundig) en Economie commerciale (o.a. marktanalyse (oppervlakkig), organisatie van Coöperaties, Trusts en Kartels).

Het doctoraal examen geeft vrijstelling voor het licence, men komt dan dus om te promoveren.

Volledig is deze uiteenzetting nog lang niet. Speiaal over het verschil tussen Amsterdamse en Geneefse opvattingen is nog veel te zeggen. Ik hoop dat ik, ook zonder dat, een duidelijk beeld heb gegeven van de economische studie in Genève.

W. A. F. Stokhuyzen

**Geregelde passagiersdienst tussen
ROTTERDAM, LE HAVRE, SOUTHAMPTON
EN NEW YORK**

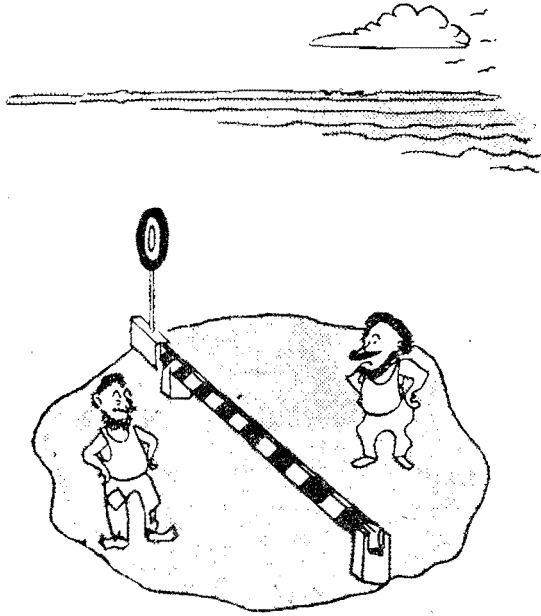

Holland-Amerika Lijn

“It's good to be on a well-run ship”

ECONOMIE IN 16 TEKENINGEN

(elfde aflevering)

Zullen we es een tolunie oprichten?

(Ec. Gesch. voor Candidandi)

Faculteit en Faculteiten

H. COHEN

O, candidandi, hoe beklaag ik U, ingeperst als ge zijt in het starre stelsel van hoofd- en bijvakken, scriptie en test, practica en propaedeuse! Geen enkele vrijheid laat men U, om die variaties in Uw studieprogramma's aan te brengen, welke deze tot de spiegels van Uw zo rijk geschakeerde persoonlijkheden zouden maken.

Hoe anders zal dit worden, als ge eenmaal over de stekelige drempel van het candidaatsexamen zijt heengegapt! Neemt de Gids voor U en ziet, welk een overvloed van keuzemogelijkheden U daarna wacht. Natuurlijk, ge zult een a-vak voor een groot tentamen moeten nemen. Maar er zijn twee a-vakken, dus twee mogelijkheden. Het andere a-vak en de beide b-vakken zijn ook verplicht, maar groot of klein naar keuze. Daar zitten 7 mogelijkheden in, dus tezamen reeds 14 combinaties. Uit de c- en d-vakken moet ge er nu nog twee kiezen om tot drie grote plus drie kleine tentamens te komen. Dat kan op 6 (in bepaalde gevallen zelfs op 12) wijzen. $6 \times 14 = 84$, welk een gelegenheid, zich te onderscheiden van de grauwe massa! Maar nog gevarieerder is de collectie **keuzevakken**, waarin onze faculteit U minzaam aanbevelend of ferte maakt. Twee moogt ge er kiezen uit een sortering van negen (alleen al aan seriereproducten, maar er is daarnaast gelegenheid tot het indienen van speciale wensen). Twee uit negen gaat op 36 manieren en $36 \times 84 = 3024$.

Vertrouwt ge de berekening niet? Neemt dan negen eieren en probeert, op hoeveel wijzen ge er daar twee af kunt nemen, bv. om ze tot Paasei te beschilderen. Zijt ge bang voor

vuile handen, doet dan liever snel candidaatsexamen. Ge zult dan naast de acht grote, kleine en keuzevakken, die ge uit bovenstaande etalage gekozen hebt, ook de statistiek moeten voortzetten. Daarbij zal men U vertellen, wat het woord faculteit allemaal betekenen kan. Ge zult van verbazing een uitroepeten plaatsen. Maar als ge eenmaal zover zijt, is de controle van bovenstaande berekeningen nog slechts één zacht eitje.

Behalve statistiek wacht U nog een stage als tiende element in de bouw van een op Uw persoonlijkheid haarfijn afgestemd studieprogramma. O ja, en ook nog een scriptie. Die scriptie behoort bij een hoofdvak, maar er zijn drie hoofdvakken, dus $3 \times 3024 = 9072$ verschillende programma's.

Meer dan negenduizend programma's! Hoe brillant zou Uw persoonlijkheid tot zijn recht kunnen komen, indien niet Uw kleurloze collega's U zouden volgen in Uw hyperindividuele keuze om U zodoende weer in hun massa onder te dompelen. Vreest echter niet, dat ge met hen in gelijke tred zult moeten marcheren. Ge zijt immers nog helemaal vrij in de volgorde, waarin ge de gekozen tentamens wilt afleggen. Aan het einde van Uw studie moet ge weliswaar een hoofdvak en een keuzevak simultaan spelen, maar dat kan altijd nog op zes manieren. En de overige acht struikelblokjes kunt ge nog op 40320 wijzen in volgorde zetten (die overigens niet alle aanbevelenswaardig zijn; ge spaart tijd, door met de kleine tentamens te beginnen). Dus 241920 volgorde bij elk der 9072 programma's, voor 2194698240 candidandi eick wat wils.

DE OPLOSSING VAN HET KEUZEPROBLEEM IN DE FACULTEIT

Met de „nieuwe regeling“ voor het afleggen van het doctoraalexamen schiep de faculteit de 84 combinatie-mogelijkheden van hoofd- en bijvakken. Om enige zwaartepunten van de actuele keuze te leren kennen werd een groep kandidaten door het Bureau van Statistiek geënquêteerd. Prof. de Wolff was zo vriendelijk ons de resultaten te geven, en hieraan ontleenen wij enige cijfers.

In de volgende tabellen is het plan van actie opgenomen van diegenen (een kleine 200), die volgens de nieuwe regeling het doctoraalexamen zullen afleggen.

Vak	1)	in % v.h. totaal
Alg. Theorie der Staath.houdk.	g	24
	k	71
	?	5
Bankwezen en Internat. Econ. Betrekkingen	g	14
	k	14
	t	65
	?	7
Openbare Financ.	g	18
	k	41
	t	33
	?	8
Geldtheorie en Macro-economie	g	33
	k	60
	?	7
Interne Organisatie	g	82
	k	12
	?	6
Externe Organisatie	g	59
	k	35
	?	6
Arbeidsvoorw.	g	14
	k	42
	t	35
	?	9
Waarde en Winst	g	48
	k	16
	t	28
	?	8

1) g = groot tentamen; k = klein tentamen; t = testimonium; ? = nog onbekend.

Opmerkelijk is bij de hoofdvakken, vooral het enorme verschil tussen het

aantal, dat bij Prof. Hennipman groot tentamen gaat doen en het aantal, dat dit bij Prof. van der Schroeff van plan is te gaan afleggen. Voor hen, die juist het candidaatsexamen afgelegd hadden, was de faculteit blijkbaar nog een vraagteken.

De rijke variatie-mogelijkheden in de keuzevakken worden niet zeer uitgebuit; 60% neemt het duo Belastingrecht en Handelsrecht, en zeker meer dan 90% één of meer juridische vakken, zoals blijkt uit het volgende staatje:

Vak	in % v.h. totaal
Belastingrecht en Handelsrecht	60
Belastingrecht met een ander keuzevak	15
Handelsrecht met een ander keuzevak	15
Arbeidsrecht	4
Econ. Geschiedenis	9
Econ. Aardrijkskunde	3
Sociologie	4
Oosterse Economie	3
Statistische Analyse	12
Bedrijfspsychologie	7
Boekhouden	3

Ook de verdeling der scripties geeft een eigenaardig beeld:

Vak	in % v.h. totaal
Staathuishoudkunde	7
Macro-economie en Geldtheorie	12
Openbare Financiën	9
Bankwezen en Intern. Econ. Betrekk.	9
	<u>38</u>
Externe Organisatie	31
Interne Organisatie	21
Arbeidsvoorwaarden	9
Waarde en Winst	1
	<u>62</u>

Uit deze gegevens blijkt duidelijk, dat er relatief meer scripties voor de sociaal-economische vakken geschreven worden, dan men uit de verdeling van de tentamina zou denken. We dienen hierbij echter rekening te houden met het feit, dat in de tabel van de scripties ook diegenen zijn opgenomen, die nog volgens de oude regeling studeren, wat bij de vorige tabellen niet het geval was.

Uit de verstrekte cijfers was verder nog op te maken hoe lang men gestudeerd had bij het behalen van het candidaatsexamen; gemiddeld was dit

ongeveer 50 maanden. Zij die van de H.B.S.-B. komen zijn gemiddeld 2 maanden eerder klaar.

De gemiddelde studieduur wordt o.a. zolang, omdat 72% van het aantal studenten kortere of langere tijd bezoldigde arbeid verricht heeft. Zij die geen volledige betrekking hadden werkten, voorzover dit berekenbaar was, gemiddeld 900 uren of ca. 22 weken tijdens hun kandidaatsstudie! Met deze cijfers hopen wij U iets meer inzicht gegeven te hebben in het studieverloop aan onze faculteit.

Red.

Tragiek der Marktformers

H. COHEN

Een olieman, ondernemend en
intelligent,
Vestigde zich als zuivere concurrent.
Totdat hij in het Vakblad voor Olie las,
Dat monopolistische concurrentie
veel beter was

Hij schiep toen nieuwe combinaties
En differentieerde snel zijn waar.
In samenwerking met bevriende
relaties
Kwam een oligopolie voor elkaar.

Daar kwam een boze Kondratief
En de relaties verlieten de olie.
Slechts één had voldoende
economisch besef,
En bleef bij hem in duopolie.

Ze voelden zich beiden extra-
marginaal
En wilden elkaars prijzen niet leiden
Doch mijmerden in der plitopoloiden
taal
Over de oude atomistische tijden.

De theorie van de machtsvorming der bewindvoerders

B. SARPHATI

Velen van ons zullen zich - zeker in de huidige periode van algemene onrust - ongetwijfeld wel eens afvragen: „In wat voor tijd leven wij eigenlijk?“ En automatisch daaropvolgend komt dan de vraag: „Wat zal de nabije toekomst ons brengen?“ Op deze twee uiterst belangrijke vragen wil James Burnham een antwoord geven in zijn in 1940 verschenen boek „THE MANAGERIAL REVOLUTION“.¹⁾

Bij het lezen van dit boek dient men er wel rekening mee te houden, dat het geschreven is in 1940, dus niet al te lang na de depressie van 1930, en dat Burnham vroeger een aanhanger was van Marx, van wiens ideeën en opvattingen hij zich niet geheel heeft kunnen los maken.

T.a.v. de eerste vraag stelt Burnham dan, dat wij leven in een periode van sociale overgang, van sociale revolutie; een periode, die gekenmerkt wordt door een ongewoon hoog tempo van verandering der belangrijkste economische, sociale, politieke en culturele instellingen der maatschappij. Ook zonder hier diep op in te gaan, is het wel duidelijk, dat deze stelling voor een groot deel juist is. Onze maatschappij is in de laatste tientallen jaren onder invloed van diverse factoren, enorm gewijzigd en nog steeds hebben diep-ingrijpende veranderingen plaats. Is dit nu wel zo opzienbarend, zal men zich afvragen; veranderingen heeft de wereld toch altijd gekend, ja, het is zelfs één van de kenmerkende eigenschappen van onze dynamische maatschappij. Wat de huidige periode dan ook zo verschillend maakt van het voorafgaande tijdperk is niet zo zeer het feit van die wijzigingen, als wel het buitengewoon hoge tempo, waarin de veranderingen plaats vinden. Burnham spreekt daar-

om van een periode van „maximale kentering“.

Vanzelfsprekend heeft de wereld meer van die tijdperken gekend; wij hoeven slechts te denken aan de Renaissance. Ook toen hadden dergelijke ingrijpende wijzigingen plaats, die het fundamentele karakter van het toen bestaande stelsel - het feodale - aantastten. Het stelsel, dat volgens B. thans aangetast wordt is wat men algemeen het „kapitalistische“ noemt.

Als wij inderdaad mogen aannemen, dat wij in een overgangperiode leven, dan komt natuurlijk ogenblikkelijk de tweede vraag aan de orde: Waartoe leidt die sociale revolutie? of nauwkeuriger uitgedrukt: Welk type van sociale organisatie staat ons in de onmiddellijke toekomst te wachten? Volgens Burnham bestaan er drie categorieën geschiedenis-theorieën, die op deze vraag een antwoord trachten te geven:

- I. De theorie van het permanente kapitalisme.
- II. De theorie van de proletarische socialistische revolutie.
- III. De theorie van de machtsvorming der bewindvoerders.

Ad. I. Burnham verwerpt deze theorie, die voorspelt, dat de voornaamste instellingen van de kapitalistische maatschappij, of althans de meeste hiervan, niet radicaal zullen veranderen. Om aan te tonen, dat het kapitalisme onherroepelijk moet verdwijnen, haalt B. o.a. de volgende feiten aan:

- a. de massale werkloosheid en het mislukken van alle pogingen om deze de baas te worden;
- b. het ontbreken van een gestage toeneming in de kapitalistische productie.

- c. het zo goed als geheel ontbreken van aithans betrekkelijk vrije geldelijke wisseltransacties;
- d. de massale werkloosheid van de particuliere vermogens en van de techniek;
- e. het verlies van het vertrouwen in de eigen ideologieën.

Wat al deze punten betreft is Burnham m.i. grotendeels door de feiten achterhaald: de werkloosheid is bedwongen, de productie neemt regelmatig - en zelfs in belangrijke mate - toe, het internationale betalingsverkeer wordt steeds vrijer, er is zeker geen overvloedig braak liggend vermogen en de nieuwe technische mogelijkheden worden goed benut. Men krijgt bij het lezen van dit deel van het boek dan ook sterk de indruk, dat Burnham zich te veel gebaseerd heeft op de uitzonderlijke toestand na de grote crisis van 1930 en dat hij te weinig vertrouwen heeft gehad in de mogelijkheid tot herstel. Een open vraag blijft echter bij dit alles in hoeverre bij het na-oorlogse herstel in tal van landen gebruik is gemaakt van niet-kapitalistische middelen.

Ad. II. Ook de theorie van de proletarische socialistische revolutie verwerpt Burnham en hierbij baseert hij zich grotendeels op wat hij noemt „het Russische experiment“. Dat het huidige Russische bestel niet aan de kenmerken van een socialistische maatschappij beantwoordt, zullen niet velen willen ontkennen. Rusland is noch democratisch, noch klassenloos, noch internationaal. Maar mag men uit dit mislukte experiment en uit het mislukken van de socialistische revolutie in o.a. Duitsland, de Balkan en China, wel de conclusie trekken, „dat het socialisme in de huidige periode der geschiedenis niet kan worden verwezenlijkt noch benaderd?“ Een beslissend en definitief bewijs lijkt het mij geenszins.

Ad. III. Verwerpen wij zowel het voortbestaan van het kapitalisme, als het ontstaan van het socialisme, dan

zal er een ander stelsel moeten zijn, dat het kapitalisme opvolgt. Dit stelsel zal volgens Burnham de maatschappij der bewindvoerders zijn. Zijn theorie houdt ongeveer het volgende in: In de huidige overgangperiode is een streven waar te nemen naar sociale heerschappij, macht en voorrechten, dus naar de positie van heersende klasse, door de sociale groep der bewindvoerders. Dit streven zal succes hebben. Aan het eind van de overgangperiode zullen de bewindvoerders in feite de sociale heerschappij hebben verworven, dus de heersende klasse zijn. B. laat de periode lopen van plm. 1814 - plm. 1965. Bovendien is dit streven over de hele wereld uitgebreid en in alle landen reeds een heel eind gevorderd.

Als men dit leest dringt onmiddellijk de vraag zich op: „Wie zijn die bewindvoerders?“ Burnham bedoelt met bewindvoerders („managers“) hen, die reeds grotendeels in de tegenwoordige maatschappij de technische kant van het eigenlijke productieproces regelen, wat ook de juridische en financiële vorm van dit proces moge zijn. Dus de productieleders, bedrijfsleiders, afdelingschefs, chefs van de administratie, leden van de technische staf en - bij de overheid - de administrateurs, gevolmachtigden, directeuren van rijksbureaux etc. etc. Men moet het begrip „technische“ in de definitie dus wel ruimer opvatten dan men in het dagelijks spraakgebruik gewoon is te doen.

Als economische basis, nodig voor de verzekering van de sociale heerschappij van de bewindvoerders, ziet Burnham staatseigendom van de voornaamste productiemiddelen. De bewindvoerders zullen dan via hun zeggenschap over de staat zeggenschap over de productiemiddelen en voorkeur in de distributie der producten genieten, wat hen tot de heersende klasse maakt. Op het punt van die staatseigendom (of zo men wil „zeggenschap van de overheid over de pro-

ductiemiddelen") staat B. n.m.m. zwak. Wij zien de laatste tijd, na een periode van toenemend overheidsingrijpen, dat de greep van de overheid op het bedrijfsleven weer wat minder wordt. Belangrijk is ook, dat steeds meer stemmen zich verheffen tegen verder ingrijpen en pleiten voor verdergaande liberalisatie. Van toenemend staats-eigendom der productiemiddelen kan men m.i. in ieder geval niet meer spreken.

Ik geloof echter niet, dat dit punt zo essentieel is voor Burnham's theorie als hijzelf wel doet voorkomen. Van veel meer belang lijkt mij het feit, waar B op wijst, dat de „sovereiniteit“ van het parlement sterk aan het verminderen is. Het worden langzamerhand meer de verschillende commissies, partijbureaux e.d. die de wetten maken, dan het parlement. Dit komt o.a. tot uiting in de sterk gegroeide Uitvoerende Macht van de overheid,

vooral in de Verenigde Staten en Rusland. Deze verschuiving van de „sovereiniteit“ is volgens mij van meer belang voor de machtsvorming der bewindvoerders dan de staats-eigendom van de voornaamste productiemiddelen.

T.a.v. vele details kan men het met Burnham oneens zijn en gebleken is wel, dat vele van zijn voorspellingen niet zijn uitgekomen. Ik geloof echter niet, dat dit de grote lijn van zijn betoog aantast. Als men het jongste wereldgebeuren in het licht van Burnham's theorie beziet, kan men niet aan de indruk ontkomen, dat wij inderdaad evolueren - het woord „revolutie“ lijkt mij misplaatst - naar een maatschappij, zoals hij die bedoelt, hoe men die ook noemen wil.

1) Vertaald door Richter Roegholt onder de titel „Machtsvorming der Bewindvoerders“, 1e druk, 1947.

LIJST VAN GESLAAGDEN

FEBRUARI 1955 t.m. 5 APRIL 1955

DOCTORAAL EXAMEN

715 4-2-'55 W. van de Wardt ✓
 716 Tjan Tiauw Yang
 717 G. L. Bertram
 718 11-2-'55 D. W. Goedhuijs
 719 22-2-'55 G. H. Ronday
 720 11-3-'55 A. U. A. C. Boele
 721 28-3-'55 C. R. J. Besseling
 722 H. Bink
 723 H. Rudelsheim
 724 4-4-'55 A. L. Vink
 725 5-4-'55 H. Spiekman

1391 18-2-'55 M. Brummer
 1392 4-3-'55 J. van Arkel
 1393 11-3-'55 A. W. Soeting
 1394 18-3-'55 J. de Ruijter
 1395 J. Westenberg
 1396 25-3-'55 J. Pluim
 1397 J. Kleiterp
 1398 31-3-'55 W. Vosmeer
 1399 H. R. Krijn
 1400 P. W. van Daalen
 1401 A. P. G. van Binnendijk
 1402 5-4-'55 S. Jessurun Lobo
 1403 Mej. A. Bodde Bouman

CANDIDAATSEXAMEN

1390 11-2-'55 B. Schut

P. Velthuys Cz.

econ. drs

Tel. Zaandam (02980) 3315

Repeteert voor cand. ex:

Kostprijs
Financiering
Waarde en Prijs
Geld, Crediet en Bankwezen
Eerstejaarsproef

Voor doct. ex:

Interne Organisatie
Externe Organisatie
Arbeidsvoorwaarden

Marnixstraat 290
Kamer 309

Amsterdam centrum

Vijzelstraat 38

Inlichtingen en besprekingen:

Woensdag 3 tot 4 uur, of na
afpraak, ook gedurende
de vacaties

Maandag 11 tot 12 uur,
of na afspraak, behalve
in Augustus

J. W. Vet

econ. drs

Tel. 34416

Voor doctoraal ex.:

Macro Economie
Openbare Financiën
Geld, Crediet en Bankwezen
Internat. Ec. betrekkingen
Sociale Economie

AMSTELODAMUM

typt Uw scriptie
wetenschappelijk
verantwoord.

Speciale service
voor spoedwerk

O. Z. Achterburgwal 212
Amsterdam-C.
Tegenover
Oudemanhuispoort
Telefoon 43443

Koopt en verkoopt
Uw
STUDIEBOEKEN
bij

Boekhandel
J. de Slegte

AMSTERDAM
Kalverstraat 11-13
(v.h. Rest. Winkels)
Telefoon 32540

W. GRADER

Econ. Drs

repeteert

Doctoraal examen:

Sociale en Bedrijfseconomie

ROERSTRAAT 102 hs

TELEFOON 717915

K. DE POUS

ECON. DRS

VEERSTRAAT 8

Amsterdam-Z.

Telef. 71.55.88

repeteert voor

CANDIDAATS- EN DOCTORAAL-EXAMEN

de onderdelen

SOCIALE ECONOMIE EN BEDRIJFSECONOMIE

ECONOMENCONFERENTIE

1955

De jaarlijkse interacademiale Economenconferentie zal dit jaar worden gehouden op 13 en 14 Mei a.s. in het Conferentieoord „Woudschoten” bij Zeist.

Het onderwerp is:

**OORZAKEN EN GEVOLGEN VAN EEN VOORTGAANDE
INFLATOIRE ECONOMISCHE ONTWIKKELING.**

Achtereenvolgens zullen worden belicht:

Het **monetaire aspect** door Prof. Dr H. J. Witteveen, hoogleraar aan de Nederlandsche Economische Hoogeschool te Rotterdam.

Het **sociaal-economisch aspect** door de Heer J. W. de Pous, ec. drs, lector aan de Economische Faculteit van de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Het **bedrijfseconomisch aspect** door Dr A. I. Diepenhorst, lector aan de economische faculteit der Rijksuniversiteit te Groningen.

De discussies zullen worden geleid door Dr F. J. de Jong, lector aan de economische faculteit van de Rijksuniversiteit te Groningen.

Secretariaat:

Eendrachtsweg 35,
Rotterdam.

PROGRAMMA

VRIJDAG 13 Mei 1955

14.00 uur: Aankomst.

15.00 uur: Opening.

Inleiding van Prof. Dr H. J. Witteveen (monetair aspect)

a. Wat is een inflatoire ontwikkeling?

b. Oorzaken ener inflatoire ontwikkeling.

c. Consequenties:

1. economisch: Gevolgen voor de ontwikkeling op lange termijn van werkgelegenheid, kapitaalvorming en arbeidsproductiviteit.

2. sociaal: Inkomens- en vermogensverhoudingen (zie lezing van de Heer de Pous).

3. fundamentele gevolgen voor de economische orde?

d. Conclusie voor de economische politiek.

16.00 uur: Thee.

16.30 uur: Discussie.

18.00 uur: Diner.

19.30 uur: Inleiding van de Heer J. W. de Pous, ec. drs (sociaal aspect)

De inwerking van een voortgaande inflatie op de maatschappelijke orde en op de sociaal-economische machtsverhoudingen; betekenis van inkomensbepaling en inkomensvorming in dit kader (o.a. relatie tussen de reële inkomenspositie en de ontwikkeling van het reële en nominale Nationaal Inkomen per hoofd van de actieve beroepsbevolking; relatie tussen nominaal inkomen en prijspeil; het vraagstuk van de „vergeten groepen” en de wettelijke ouderdomsvoorziening).

20.30 uur: Thee.

21.00 uur: Discussie.

ZATERDAG 14 MEI 1955

9.00 uur: Ontbijt.

10.00 uur: Inleiding van Dr A. I. Diepenhorst (bedrijfseconomisch aspect)

1. Concretisering van de mogelijke doelstelling van de bedrijfshuishouding.

2. Kostprijsberekening, winstbepaling en financiering in hun verbondenheid als middel tot doel.

3. Betekenis van voortgaande inflatie voor kostprijsberekening, winstbepaling en financiering in hun geschetste verbondenheid.

11.00 uur: Koffie.

11.30 uur: Discussie.

13.00 uur: Warme lunch.

14.30 uur: Voortzetting discussie.

16.00 uur: Sluiting.

LITERATUUROPGAVE:

Bij de inleiding van Prof. Witteveen:

De artikelen van de hand van Prof. Witteveen, Dr Holtrop, Prof. Koopmans en Prof. Tinbergen in de Economisch-Statistische Berichten jaargang 1954 en 1955.

„Conjunctuurtheorie en conjunctuurpolitiek” van Prof. Dr H. J. Witteveen.

Bij de inleiding van de Heer de Pous:

„Enkele aspecten van de loonpolitiek bij volledige werkgelegenheid” van J. W. de Pous, ec. drs (openbare les).

Nota betreffende het vraagstuk van eventuele loonsverhogingen (publicatie no. 8-1954 van de Sociaal Economische Raad).

Bij de inleiding van Dr Diepenhorst:

„Subjectieve schattingen en beleidselementen bij winstbepaling en winstbestemming” (diërede van Prof. Dr B. Pruijt d.d. 8 November 1954).

„De waardetheorieën en de bedrijfshuishouding”, artikel van Prof. Dr J. L. Mey in de M.A.B. van 1954 (pag. 431 e.v.).

„De invloed van prijsstijging en uitgestelde vervanging der productiemiddelen op de financiering van het bedrijf” door A. Th. de Lange (N.V. Kosmos, Amsterdam, 1947).

ZAKELIJKE MEDEDELINGEN

Het adres van het Conferentieoord „Woudschoten” is Woudbergestraatweg 54, Zeist. Het is van Utrecht uit te bereiken met de busdienst van de Fa. Wed. de Haas naar Austerlitz. Er zal voor gezorgd worden, dat in de lijndienst van 13.30 uur van station Utrecht af voldoende vervoerscapaciteit aanwezig is; er wordt dus geadviseerd met deze bus te reizen.

De kosten van de conferentie bedragen slechts f 5,— per persoon. Men wordt verzocht lakens, sloop en handdoek mee te brengen.

De reiskosten zullen zoveel mogelijk voor alle deelnemers gelijk worden gemaakt; d.w.z. dat deelnemers uit Groningen *ten minste* f 5,— van hun reiskosten zal worden gerestitueerd en dat deelnemers uit Amsterdam en Rotterdam *ten hoogste* resp. f 2,— en f 1,— toeslag op hun reiskosten zullen moeten betalen. Opgave voor deelneming aan de conferentie kan geschieden d.m.v. het aanmeldingsformulier. Men gelieve dit in te zenden bij de vereniging, waar men is ingeschreven als lid. Tegelijkertijd gelieve men het deelnemingsbedrag over te maken.

Z.O.Z.

AANMELDINGSFORMULIER

Ondergetekende .....

Adres .....

Studerend aan .....

Studierichting .....

geeft zich bij deze op als deelnemer aan de Economenconferentie 1955 en heeft het deelnemersbedrag gestort op de girorekening van de aangegeven instantie.

Handtekening:

....., ... 1955.

Plaats	Opgaven bij:	Storten op postgirorekening:	Ten name van de
Rotterdam	Penningmeester Vereeniging voor Studiebelangen aan de N.E.H., Eendrachtsweg 35	258831	Penningmeester Vereeniging voor Studiebelangen aan de N.E.H.
Amsterdam G.U.	P. Bröcker, Koninginneweg 152	186886	Quaestor van de Studievereniging der Econ. Faculteit aan de Universiteit van Amsterdam
Tilburg	J. M. Bos, Armhoefstraat 46	per post- wissel	J. M. Bos, Armhoefstraat 46
Amsterdam V.U.	L. Schut, ab-actis van de Econ. Faculteitsver. aan de V.U.	550416	Fiscus van de Econ. Faculteitsver. aan de V.U.
Groningen	W. J. F. Grol, Petrus Camper- singel 205	531682	Penningmeester van de Econ. Faculteitsvereni- ging der Rijksuniversi- teit te Groningen